

“Les grans empreses catalanes s’adaptaran a la independència”

Xavier Sala i Martín publica ‘És l’hora dels adéus?’, el primer llibre que dedica al debat independentista. Amb el seu estil fluid i didàctic, el professor de Columbia dóna arguments per desmuntar les amenaces dels “sacerdots de la por”, analitza com és Catalunya dins d’Espanya i explica com podria ser si fos independent.

Vós des de quan sou independentista?

—Sempre ho he estat. Per motius sentimentals perquè mai m’he sentit espanyol i per motius racionals perquè Catalunya dins d’Espanya no m’ha agradat mai. L’any 97 o 98 ja feia debats sobre el dèficit fiscal amb Ernest Lluch, que en pau descansi, i en aquell moment tothom em tractava de boig. Els independentistes eren gent estranya que estaven en un extrem. De sobte s’ha mogut el terra i ara ser independentista és normal. Els qui diuen que busquen el centre, com Màrius Carol o Duran i Lleida, haurien d’entendre que el centre ha canviat i que ara són ells els qui estan en un extrem.

—**Sempre heu sostingut que les amenaces que vénen d’Espanya són blufs i que, si ens independitzem, no les podran mantenir.**

—Estem dins d’una partida i jo l’analitzo des de la teoria dels jocs. En aquests moments, la millor estratègia d’Espanya és aconseguir que nosaltres mateixos renunciem a votar. La manera de fer-ho? Acollonir-nos i dividir-nos. Si ens els creiem i ens rendim, hauran guanyat sense costos perquè no hauran de venir a treure les urnes, que és una cosa que els faria quedar malament. Ara bé, en el moment en què ells vegin que la independència és irreversible, la seva estratègia automàticament can-

viarà. Voldran minimitzar els danys, i per tant els primers interessats a no complir les seves amenaces prèvies seran ells. És el que s’anomena la in-consistència temporal. Allò que és òptim abans que un fet sigui irreversible és diferent d’allò que és òptim després que sigui irreversible.

—**Per què no els interessarà?**

—Per molts motius que explico al llibre. Per exemple, una Catalunya aïllada “por los siglos de los siglos”, per dir-ho com García-Margallo, comercialment no els convé. Si tinguéssim barreres comercials, els qui haurien de passar-les dos cops per anar a Europa serien ells. Podrien estar sis hores —o les que a nosaltres ens donés la gana— per entrar i sis hores més per sortir. A veure com arribarien els seus tomàquets... Mira els pollastres que es munten a Gibraltar. Per què creus que tenien tant d’interès a fer el corredor central en comptes del corredor mediterrani? Per no haver de passar per aquí! També tindrien un problema amb el deute, que és únicament del Govern espanyol. És del 120% del PIB, i si complissin les seves amenaces, se’l menjarien tots sols.

—**Aquest estiu Merkel va visitar Rajoy i va dir que estava d’acord amb el seu posicionament respecte a la consulta. Això també pot canviar, doncs?**

—Això canviarà. Aïllar Catalunya seria com tirar-se un tret al peu. Si Espanya no pot pagar el deute, Merkel haurà de tornar a rescatar-la. I les empreses europees amb seu a Catalunya no voldran haver de pagar aranzels! A més, Europa tindria un greu problema de credibilitat democràtica. Si ens fan fora hauran d’explicar als seus ciutadans i a la resta del món que són el bressol de la democràcia però que expulsen una gent que vol votar per aconseguir allò que altres han obtingut a través de guerres terribles. Sèrbia, que està a punt d’entrar, sí; però, en canvi, Catalunya, no. Com ho explicaran?

—**Al llibre també diu que hi ha moltes Europes**

—Això mateix. Per entrar a la UE sí que cal que tots els Estats ens acceptin per unanimitat, per tant Espanya ens podria vetar. Però el que a nosaltres més ens interessa és la lliure circulació de mercaderies, de capital i de treballadors. Suïssa no està a la UE i en canvi té aquests drets. Per aconseguir un tractat de lliure comerç n’hi ha prou amb una majoria qualificada. Perquè puguem entrar a l’espai de lliure circulació de treballadors sí que cal unanimitat, però com que la Constitució espanyola diu que els espanyols mai no poden perdre la seva nacionalitat, els catalans podrien continuar circulant lliurement per Europa.

—**Una altra amenaça és que Catalunya no podria accedir als mercats financers.**

—Sí, i no és així. Els mercats deixen diners als governs, a les empreses o a les famílies si veuen que hi ha una probabilitat important que els puguin tornar. Actualment, quan miren Catalunya no miren els impostos que paguen els catalans ni el PIB de Catalunya perquè això ara mateix no té res a veure amb la capacitat que té la Generalitat de retornar els calés. Amb el sistema de finançament que tenim, els impostos que paguem se’n van a Madrid i per

“Una Catalunya aïllada ‘por los siglos de los siglos’, per dir-ho com García-Margallo, comercialment ni els convé.”

tant els ingressos que té la Generalitat depenen de si Madrid vol tornar-li o no calés. Els mercats financers deixen els diners a Montoro i no a Mas-Colell perquè Montoro és qui toca els impostos i per tant qui pot tornar els diners. Si fóssim independents, tots els nostres impostos de sobte serien per a la Generalitat i automàticament l'aixeta del crèdit s'obriria. El País Basc, per exemple, no té problemes per accedir als mercats perquè pot gestionar els seus impostos.

—**Algunes grans empreses catalanes també fan pressió en contra de la independència...**

—Les empreses tenen una gran aversió als canvis, sobretot si estan guanyant calés, però també són la institució que millor s'adapta als canvis. Ara tenen la mateixa actitud que Espanya o que Merkel, però un cop més, quan el canvi sigui irreversible, canviaran de postura. Sense cap mena de dubte, La Caixa i el Banc de Sabadell, per exemple, s'adaptaran a una Catalunya independent. I que ningú pensi que ens quedarem sense bancs. Això de

dir que a Catalunya hi ha bancs només perquè tenim el mercat espanyol, és mentida. El mercat català és prou gran, altrament Andorra, Àustria, Suècia o Finlàndia no tindrien bancs. A més, l'època en què havíem de fer el que decidien les elits econòmiques ja ha passat. Abans les decisions sí que les prenien entre el rei i el comte, però ara la gent ja vota i el comte té, com qual-sevol altra persona, un sol vot.

—**Al llibre insistiu molt que la independència serviria per fer polítiques que responguessin a les nostres necessitats.**

—Exacte. La conclusió del llibre no és que els espanyols siguin dolents sinó que a ells els interessen coses diferents que a nosaltres, i com que només representem el 16% de la població, és impossible que mai guanyin les nostres preferències. Per tant, sempre s'acaben prenent decisions que a nosaltres no ens interessen. Amb la independència, com a mínim no decidirem en contra nostra. Per exemple, a ells sempre els ha interessat una Espanya amb infraes-

tructures radials i a nosaltres no. També tenim interessos lingüístics diferents. A nosaltres ens va bé que el català sigui la llengua vehicular de l'escola perquè pensem que és un tresor a preservar i perquè és una eina d'integració que ha anat de conya. Quan jo era petit, a Sabadell hi havia els guetos de catalans i els guetos d'immigrants. No ens parlàvem entre nosaltres. Una generació després, els fills dels uns i dels altres estan a la meua classe de la Pompeu Fabra i són incapaç de diferenciar-los. Ara ve el ministre Wert i diu que això s'ha acabat i que “todo el mundo tiene

“Si Europa ens fa fora per voler votar, tindrà un greu problema de credibilitat democràtica”

que hablar español”. Ells tenen dret a fer-ho perquè aproven les seves lleis amb majoria, però nosaltres, que som minoria, si formem part d’Espanya ens haurem d’empassar això i tot el que vulguin. Doncs marxem, tu!

—Això no vol dir que amb la independència tot siguin flors i violes...

—No, també ho emfatitzo molt al llibre. Com serà Catalunya? No en tinc ni idea. Tampoc sé com serà Suïssa, Alemanya o Bèlgica. Sí que sé que aquests països són normals i que per tant els seus ciutadans decidiran el seu futur a través dels vots. Com a país normal que serem, podrem fer les coses bé o podrem fer-les malament. Si decidim tenir polítiques com les suïsses ens assemblem a Suïssa, però si decidim tenir polítiques portugueses ens assemblem a Portugal i serem més pobres que Espanya. Ara bé, com a mínim tindrem l’oportunitat de decidir com volem ser, i per tant tindrem l’oportunitat de ser un país més pròsper que ara.

“En una candidatura unitària, tot i que sembli que es podrien guanyar vots, jo crec que és possible que se’n poguessin perdre”

—Creieu que hi haurà consulta?

—Sí, la consulta es farà.

—Si no es fes i hi hagués unes plebiscitàries, creieu que el més efectiu seria que hi hagués una llista unitària independentista?

—Contestar seria fer ciència-ficció. I a més, sobre política, que no és el meu tema.

—Va, estireu-vos una mica...

—És molt complicat dir com s’hauria de fer. Hi ha gent que té al·lèrgia a altres partits. Gent de convergència que diu que mai votaria Iniciativa i viceversa. Encara que sembli que es podrien guanyar vots, jo crec que és possible que se’n poguessin perdre.

—Si es fes, vos estaria disposat a entrar en una candidatura unitària o en un Govern de concentració?

—No.

—Això és cosa dels polítics...

—És clar. Cadascú ha de saber quin paper ha de jugar. I a més, hi insisteixo, potser hi ha gent que no votaria la llista perquè creu que Xavier Sala i Martín és un ultraliberal salvatge i no el suporta. I si també hi hagués un independent comunista alguns liberals es negarien a votar-lo. I si hi posessis Pep Guardiola hi hauria gent de l’Espanyol que diria que no el vol votar. I si hi estigués el Lluís Llach alguns dirien “osti, no, que jo sóc del Raimon”.

—Al llibre aporteu arguments perquè els indecisos es decantin pel “sí” però també animeu els convençuts a mantenir la trempera. Ara bé, per molt que pressioni la societat civil, creieu que els polítics podrien esguerrar el procés?

—Podrien, sí. Sempre he dit que el nostre millor aliat és l’ADN espanyol, l’actitud de Guàrdia Civil de “esto se hace por mis cojones”, la incapacitat de negociar i la tendència a imposar. Això ens va de conya perquè fa que pugi l’independentisme. D’altra banda, el nostre pitjor aliat és el nostre propi ADN: aquesta tendència que tenim a fer capelles, grupets i grupuscles, a separar-nos, a barallar-nos i a malparlar de l’altre. Si aquesta tendència natural es manifesta en els polítics, ho poden esguerrar. Ara bé, que no es barallin no vol dir que hagin d’anar junts a unes eleccions. Cadascú es pot presentar amb el seu programa electoral i després al Parlament veurem quants som. Això sí, tots els partits haurien de dir molt clarament si al Parlament votarien a favor o en contra de la independència. Ara ja no es pot jugar a fer la puta i la Ramoneta, això s’ha acabat.

Àstrid Bierge